

Більчук О.О.,

асистент кафедри права та правоохоронної діяльності

Державний університет «Житомирська політехніка»

Коршак В.С.,

Державний університет «Житомирська політехніка»

м. Житомир

ПРОБЛЕМИ ВИВЕДЕННЯ СТРАХОВИКА З РИНКУ, ЯКІ МАЮТЬ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ

Ринок страхових послуг представляє собою суттєвий компонент фінансової системи будь-якої країни. Страхові компанії, як головні учасники цього ринку, мають здатність залучати значні фінансові ресурси від своїх клієнтів та перетворювати їх на інвестиційні кошти, необхідні для розвитку реального сектору економіки.

В теорії фінансового права відсутня єдина концепція визначення основних принципів фінансово-правового регулювання сфери страхування. На сучасному етапі створення основних принципів регулювання фінансових відносин у галузі страхування необхідно вирішити завдання уніфікації цих принципів та їх пріоритетизації.

На сучасному етапі розвитку українського ринку страхових послуг спостерігається важливий процес трансформації у сфері нагляду та регулювання. Цей процес отримав назву «Спліт», що означає розкол або розщеплення. Суть «Спліту» полягає в припиненні функціонування Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та перерозподілі повноважень з регулювання фінансового ринку між Національним банком України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. На сьогодні уже можемо говорити про певні тенденції, які стали результатом процесу «Спліт», зокрема кількість страхових компаній зменшується і така тенденція до зменшення зберігається [1].

Однак правове поле не готове до економічного процесу зменшення кількості страхових компаній, що чітко ілюструє поведінка Національного банку України. Так, 02.10.2023 Національний банк України оприлюднив та розпочав громадське обговорення «Положення про добровільний вихід з ринку страховика та передавання страховиком страхового портфеля» [2].

Національне законодавство, яке дотичне до процесу виведення страховика з ринку, має наглядовий, прудинційний ухил. Ядром такого законодавства є європейські системи оцінки платоспроможності страховика Solvency I та Solvency II [3]. На думку авторів, зазначена система обділяє увагою або ігнорує один із основних принципів-пріоритетів ринку страхування, а саме: захист прав страхувальників та отримувачів страхових виплат.

На сьогоднішній день, в Україні, відсутні ефективні механізми захисту прав отримувачів страхових виплат.

Україна взяла на себе зобов'язання докладати всіх необхідних зусиль для забезпечення впровадження міжнародних стандартів регулювання та нагляду у

сфері фінансових послуг [4]. У сфері страхування, одним із таких стандартів є «Основні принципи страхування» Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю [5].

Розділ 12 вказаних принципів безальтернативно ілюструє направленість і мету законодавства про виведення страховика з ринку. Основне завдання такого законодавства спрямоване на захист прав і привілеїв держателів полісів (страхувальників та отримувачів страхових виплат в контексті договорів страхування), та мінімізації часових перебоїв у своєчасному здійсненні страхових виплат. Правові механізми за допомогою яких досягаються зазначені переваги, виокремлено в окремий інститут під назвою: «Policyholder Protection Schemes» - система захисту держателів полісів.

Галузеве, страхове законодавство України має норми загального характеру, які говорять про те, що метою страхування є захист інтересів страхувальників або отримувачів страхових виплат. Однак ефективні правові механізми захисту прав отримувачів страхових виплат - відсутні.

Наведене ілюструє, що національне законодавство не має комплексної системи захисту прав отримувачів страхових виплат та інфраструктури, яка б забезпечувала функціонування такої системи. Європейський вектор розвитку законодавства України, проблеми з застосуванням діючого законодавства, невідповідність діючого законодавства потребам актуальних суспільних відносин породили потребу у формулюванні та формалізації такого правового інституту, як система захисту прав отримувачів страхових виплат при виведенні страховика з ринку.

Список використаних джерел:

1. Небанківський фінсектор відновлюється повільно, кредитні спілки вперше за два роки наростили активи – Огляд за II квартал. *Національний банк України* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nebankivskiy-finsektor-vidnovlyuyetsya-povilno-kreditni-spilki-vpershe-za-dva-roki-narostili-aktivi--oglyad-za-ii-kvartal>
2. Розпочинається громадське обговорення положення про добровільний вихід страховиків з ринку. *Національний банк України* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozpochinayetsya-gromadske-obgovorennya-polojennya-pro-dobrovilniy-vihid-strahovikiv-z-rinku>
3. Біла книга. Майбутнє регулювання ринку страхування України. Національний банк України. 2020. 28 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4
4. Про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода від 21 березня 2014 р. № 984_011 / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України* : веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n1017
5. Insurance Core Principles and Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups // International Association of Insurance Supervisors. 2019. URL: <https://www.iaisweb.org/uploads/2022/01/191115-IAIS-ICPs-and-ComFrame-adopted-in-November-2019.pdf>